

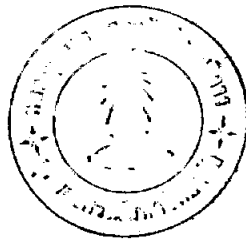
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาของไทยปัจจุบัน เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ในวงกว้างไปว่าล้มสมัย ไม่ทันต่อเหตุการณ์ ไม่สอดคล้องกับสภาพสังคม ควรจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขเสียใหม่ ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องในวงการศึกษาทั้งหลายจึงได้พยายามจัดสัมมนาและอภิปรายกันในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาของไทยในรอบหนึ่งร้อยปีที่ผ่านมาว่าประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว จากการศึกษาและอภิปรายกันอย่างกว้างขวางพบว่า การศึกษาไทยเกือบจะไม่ได้เปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพของสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของประเทศ จึงได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาขึ้นเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2517

สาระสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาเน้นในเรื่องแนวการจัดเนื้อหาสาระ เนื้อหาของหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ ในเรื่องของกระบวนการเรียนรู้จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการหลายประการ กล่าวคือ วิธีสอนแบบครูเป็นผู้บรรยายนักเรียนเป็นผู้จดจำ เช่นที่เป็นมาแต่อดีต จะต้องเปลี่ยนแปลงให้รับกับความจำเป็นใหม่ เพราะครูไม่ใช่เป็นผู้รู้ทุกอย่างที่จะคอยเป็นฝ่ายให้ตลอดเวลา ในหลายๆกรณี ครูจะต้องเป็นผู้แสวงหาความรู้ร่วมกับนักเรียน และในบางกรณีจะต้องเป็นฝ่ายเรียนรู้จากนักเรียนด้วย¹

---

¹ เอกวิทย์ ฌ.กลาง , "แนวการปฏิรูปเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้", วารสารการศึกษา , ปีที่ 4, ฉบับที่ 5 (พฤศจิกายน - ธันวาคม, 2517), หน้า 13

เมื่อพิจารณาถึงวิธีการสอนที่ครูส่วนใหญ่ใช้กันอยู่ทั่วไปพบว่า วิธีที่ใช้กันมากคือการสอนที่ครูเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ การสอนโดยวิธีนี้จะเน้นบทบาทของครู เป็นสำคัญ ครูจะเป็นผู้วางแผนการสอน ควบคุมเนื้อหาและดำเนินกิจกรรมทุกอย่างเพื่อให้เด็กได้รับความรู้ตามที่ต้องการ ส่วนวิธีการในการสอนจะใช้วิธีบรรยายหรือให้ผู้เรียนเรียนรู้จากตำราและทำความเข้าใจกับทุกสิ่งที่มีอยู่ในตำรานั้น ถ้าไม่เข้าใจครูจะช่วยอธิบายขยายความให้ และถ้าผู้เรียนยังไม่เข้าใจก็จะกำหนดให้ไปท่องจำเนื้อหาวิชาเพื่อใช้ในเวลาสอบ วิธีการเช่นนี้เรียกว่า วิธีการท่องจำ ครูมักจะใช้สองวิธีนี้ควบคู่กันไปเสมอ

การเรียนรู้ที่ผู้เรียนท่องจำข้อเท็จจริงไม่ช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดการพิจารณาหาเหตุผลด้วยตนเอง ทำให้เกิดทัศนคติที่จะยอมรับสิ่งต่างๆโดยไม่มีคำถาม ไม่วิพากษ์วิจารณ์ แม้จะไม่เห็นด้วยก็ไม่โต้แย้งไม่หักท้วง การสอนวิธีนี้ทำให้เกิดผลเสียคือไม่ปลูกฝังสร้างคนให้เป็นนักคิด ไม่เกิดความเคยชินในการแก้ปัญหาและแสวงหาเหตุผลหรือเกิดวิจรรณญาณขึ้นแต่อย่างใด ²

ในด้านการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเท่าที่ผ่านมาก็มีจุดอ่อนเช่นเกี่ยวกับการเรียนการสอนดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ครูไม่มีวิธีการสอนที่แปลกไปจากการบรรยายจึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆตามมามากมาย เช่น เกิดปฏิบัติการคอปโตของครูรุ่นใหม่ต่อวิชาวรรณคดีไทย มีการโจมตีวรรณคดีไทยอย่างรุนแรงว่าเป็นเรื่องไร้สาระ เป็นเรื่องบ่อนทำลายหรือรับใช้ศักดินา เป็นต้น

²อดุลย์ วิเชียรเจริญ , "ปัญหาการศึกษาและวิชาการของไทยใน ร.ศ. 200" ,วารสารศูนย์ศึกษา ปีที่ 17 ฉบับที่ 7 - 8 (กรกฎาคม - สิงหาคม , 2504) หน้า 6

ชลธิรา กลัดค้อยู่ ใ้ประมวลลักษณะและระกั้บความรุนแรงของปฏิภริยาของ
 คนรุ่นใหม่ที่มีค่อวรรณคดีไทยไว้ว่า คนรุ่นใหม่รู้สึกเบื่อหน่ายที่จะอ่านและเรียนวรรณคดี
 ไทย เพราะเนื้อหาล้าสมัย ญูชอบสอนไม่สนุก รู้สึกเกลียดวิชานี้เพราะต้องท่องจำ
 กฏคุ สอนแบบเผด็จการ วรรณคดีเป็นเครื่องมือของชนชั้นกั้กคึกินา แ่งขึ้นโดยพวก
 กั้กคึกินา สาเหตุแห่งปฏิภริยาดังกล่าวมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น ผู้สอนบุคคลิก
 ไม่น่าเกรงขรม เข้มงวด ไม่ติดตามความเคลื่อนไหวของสังคม ส่วนวิธีสอนก็ใช้
 วิธีป้อนยั้กเยียดความรู้ สอนแต่สิ่งที่เป็นอดีต ไม่โยงให้สัมพันธ์กับสังคมปัจจุบัน³

ปัญหาเรื่องการเรียนการสอนวรรณคดีไทย เป็นเรื่องหนึ่งที่จะต้องดำเนินการ
 แก้ไขอย่างรีบด่วน ในฐานะผู้สอนวรรณคดีไทย ควรมีการปรับปรุงตนเองหลายประการ
 อาทิเช่น การปรับปรุงตนเองในด้านความรู้ ปรับปรุงตนเองในด้านทักษะ ปรับปรุง
 ตนเองในด้านความคิดให้ทันสมัย ทันภาวะความเปลี่ยนแปลงของสังคม และปรับปรุง
 ตนเองด้านการสอน⁴ ครูควรติดตามศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวิทยาการก้าวหน้าทาง
 ทารศึกษา เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสภาพสังคมและการศึกษาของไทย

ยูเนสโกได้เสนอโครงการ เกี่ยวกับการศึกษาสำหรับพุทธศตวรรษที่ ๒๑ ทั่วโลกไว้
 ตอนหนึ่งว่า

โครงการการฝึกอบรมครูควรจะใช้อุปกรณ์การสอนต่างๆที่ทันสมัยและวิธี
 การต่างๆด้วย ควรจะใ้มีการนำเอาเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการ
 ฝึกหัดครู วิทยาลัยครูควรจะมีกอบรมนั้กการศึกษาในอนาคคทางการนิเทศการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³ ชลธิรา กลัดค้อยู่ , "การสนองตอบปฏิภริยาของคนรุ่นใหม่ที่มีค่อวรรณคดีไทย",
คำบรรยายในกั้กสัมมนาอาจารย์วิชาภาษาไทย , (หน่วยศึกษานิเทศกั้ กรมการฝึกหัดครู
 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2517), หน้า 158 - 159

⁴ เรื่องเดียวกัน , หน้า 165 - 167

ศึกษา พัฒนาการหลักสูตร การแนะแนวและการประเมินผลทางการศึกษา
 ควรจะมีการเพิ่มงบประมาณการฝึกหัดครู เพิ่มเงินเดือนครู เพิ่มค่าใช้จ่าย
 ทางอุปกรณ์การศึกษา นวัตกรรม (Innovation) ทางการศึกษา และ
 การวิจัยคนควา 5

ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา (Educational technology)
 หมายถึงการพัฒนาทางด้านสื่อสารมวลชน ตลอดจนแนวความคิดใหม่ๆทางการ
 ศึกษาหรือนวัตกรรม (Innovation) เป็นตัวการสำคัญที่ทำให้การเรียนการสอน
 เปลี่ยนแปลงไป เทคโนโลยีทางการศึกษาสามารถจะปรับปรุงระบบการศึกษาได้โดย
 ทำให้เกิดการศึกษารายบุคคลได้มากขึ้น ก่อให้เกิดสื่อการสอนต่างๆอันกว้างขวาง
 และสามารถลดจำนวนครูผู้สอนลงไปได้ 6 การเรียนการสอนที่นำสื่อการสอนด้านโสต
 ทัศนวิศุมาให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเอง เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีบทบาท
 ในการเรียน นอกจากนี้ยังควรที่จะจัดบรรยากาศของห้องเรียนให้มีบรรยากาศส่งเสริม
 การเรียนรู้ของนักเรียน

การปฏิรูปการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยมีวิธีการหลายวิธีด้วยกัน เช่น
 การสอนแบบกลุ่มวิชา (Broadfield) การสอนแบบกลุ่มกิจกรรม (Group
 work) การสอนเป็นคณะ (Team teaching) การสอนโดยใช้ห้องปฏิบัติการ
 ทางภาษา (Language laboratory) และการสอนแบบจัดเป็นศูนย์การเรียน
 (Learning Center) เป็นต้น

5 สวัสดิ์ ปุเปาคม, นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการศึกษา
 (โอเคียนสโตร์, 2517), หน้า 47

6 James W. Brown, Richard B. Lewis and Fred F.
 Harclerod, A.V. Instruction : Media and Methods ,
 New York : McGraw Hill Book Compony, 1969) p.16

เทคนิควิทยาในการเรียนการสอนนั้นจะเป็นแบบใดก็ได้ แต่ควร เป็นวิธีที่ช่วย ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนทุกคน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดหาเหตุผลและช่วย ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจตนเอง รู้จักตนเองและเพื่อนมากขึ้น กับทั้งส่งเสริม ให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งต่างๆด้วยตนเอง ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคลตลอดจน ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้อย่างประชาธิปไตย อันได้แก่ ความร่วมมือกันในการ แก้ปัญหาหรือกระทำการต่างๆได้ วิธีที่จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันอาจทำได้โดยการ แบ่งกลุ่มย่อย (Small-Group Instruction) และคำนึงถึงความสัมพันธ์ของ สมาชิกในกลุ่มซึ่งได้จากการวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้อันเป็นสำคัญ วิธี การนี้เรียกว่ากระบวนการกลุ่มสัมพันธ์⁷ การส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆดังกล่าว ข้างต้นเป็นสิ่งที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้จากห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน ซึ่งแบ่งเด็ก ออกเป็นกลุ่มๆ แต่ละกลุ่มทำกิจกรรมต่างๆกันโดยมีครู เป็นผู้ประสานงานและคอยช่วย เหลือแนะนำนักเรียน

ผู้วิจัยได้เลือกวิทยารรณคดีไทยมาวิจัยกันกว่า เพราะผู้วิจัยเป็นครูสอนภาษาไทยมาเป็นเวลาหลายปี ได้ประสบปัญหาในการสอนข้างต้นมาแล้วเช่นกัน จึงได้ ทดลองสอนวิทยารรณคดีไทยโดยจัดห้องเรียนเป็นแบบศูนย์การเรียน เพื่อให้เด็กเรียน ฝึกหัดครูได้มีโอกาสฝึกทักษะและพัฒนาการด้านต่างๆ เป็นการริเริ่มแนวทางให้นักเรียน ฝึกหัดครูได้เห็นวิธีการสอนแบบใหม่ เพื่อจะได้นำไปถ่ายทอดให้นักเรียนของตนต่อไป

7 ยาวพา เกษะคุปต์ , "ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนใน ระดับประถมศึกษา" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, แผนกวิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, 2517)

ถ้าเทคนิคของการ เรียนแบบศูนย์การ เรียนแพร่หลาย ก็เท่ากับได้ส่งเสริมพัฒนาการของ กระบวนการ เรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาวิธีจัดห้อง เรียนแบบศูนย์การ เรียนที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ ได้กับวิชาภาษาไทย ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา
- 2 เพื่อทำการทดลองสอนวิชาภาษาไทย เรื่อง "สามกรุง" ในห้องเรียน แบบศูนย์การ เรียน
- 3 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการ เรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง "สามกรุง" ของนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาที่เรียนจากห้อง เรียนที่ครู เป็นศูนย์กลาง และห้อง เรียนแบบศูนย์การ เรียน

สมมุติฐานของการวิจัย

- 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักศึกษาที่เรียนจากห้อง เรียนที่ครู เป็นศูนย์กลางแตกต่างกับการ เรียนจากห้อง เรียนแบบศูนย์การ เรียน
- 2 นักศึกษาที่เรียนจากห้อง เรียนแบบศูนย์การ เรียนจะจดจำเนื้อหาได้นาน กว่านักศึกษาที่เรียนจากห้อง เรียนแบบครู เป็นศูนย์กลาง

ขอบเขตของการวิจัย

- 1 กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการทดลองในห้องเรียนแบบครู เป็นศูนย์กลาง และแบบศูนย์การ เรียนมีกลุ่มละ 30 คน เป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ชั้นปีที่หนึ่ง ของวิทยาลัยครู เชียงใหม่ โดยนำคะแนนวิชาภาษาไทยของปลายภาคเรียนที่ 2 มาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาจับคู่ักศึกษาทั้งสองกลุ่ม

2 การวิเคราะห์ผลการวิจัย ไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างเพศ พื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม สภาพอารมณ์ของนักศึกษาและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษา ขณะทำการทดลอง

3 เรื่องที่ทำการทดลองคือ เรื่อง "สามกรุง" (คอนซินแสหมอดู) ซึ่งเป็น ส่วนหนึ่งของวิชาภาษาไทย 103 ตามหลักสูตรในระดัประภาศนียบัศรวิชาการศึกษาของ กรมการฝึกหัดครู

ข้อตกลงเบื้องต้น

- 1 นักศึกษายังไม่เคยทราบรายละเอียดเรื่อง "สามกรุง" มาก่อน
- 2 อุปกรณ์การสอนที่ใช้ในห้อง เรียนแบบครู เป็นศูนย์กลางและแบบศูนย์ การเรียน และชุดการสอนที่ใช้ในห้อง เรียนแบบศูนย์การเรียน ใช้สอนเรื่องนี้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ของการวิจัย

- 1 เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนโดยจัดห้อง เรียนแบบ ศูนย์การเรียน เพื่อปรับปรุงคุณภาพของนักศึกษาในสถานฝึกหัดครูให้สูงขึ้น
- 2 เป็นการ เสนอแนะวิธีการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรม การเรียนการสอนด้วยตนเอง โดยครู เป็นเพียงผู้ประสานงาน
- 3 วิธีสอนในศูนย์การเรียนจะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูได้และจะช่วย ให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 4 เป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาได้รู้จักศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และนำ เทคนิคการสอนแบบใหม่ไปใช้ในการ เรียนการสอน
- 5 เป็นแนวทางสำหรับสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง จะได้นำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย

คำจำกัดความ

1 ห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน หมายถึง การจัดห้องเรียนที่แบ่งผู้เรียนออกเป็น 4—6 กลุ่มกิจกรรม แต่ละกลุ่มจะมีกิจกรรมและสื่อการสอนแตกต่างกันไปตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ เพื่อให้ผู้เรียนหาประสบการณ์การเรียนรู้จากการประกอบกิจกรรมกลุ่มต่างๆจนครบทุกกลุ่ม

2 การสอนในห้องเรียนแบบครูเป็นศูนย์กลาง ครูผู้สอนจะใช้สื่อการสอนธรรมชาติประกอบการสอนแบบบรรยาย ใ้แก่ เทป สไลด์ หนังสือประกอบการสอน

3 การสอนแบบศูนย์การเรียน จะใช้สื่อการสอนที่มีอยู่ในรูปชุดการสอน ใ้แก่ เอกสารประกอบการเรียน หนังสืออ่านประกอบ เทป สไลด์ เครื่องฉายภาพโปรเจกต์ เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย